

Οικογενειακές/συγγενικές σχέσεις

ΔΙΑΛΕΞΗ 6

ΛΑΟΥΡΑ ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ

Συγγένεια: σύνθετο πλαίσιο αλληλεπιδράσεων

- Στη διάρκεια του βίου τους οι άνθρωποι δημιουργούν διαφόρων μορφών δεσμούς με άλλους ανθρώπους.
- Μερικοί από τους δεσμούς είναι δεσμοί συγγένειας, άλλοι είναι φιλίας, άλλοι επιχειρηματικοί κλπ
- Οι δεσμοί συγγένειας δημιουργούνται είτε στη βάση αίματος, είτε στη βάση σύναψης γάμου.
- Οι δεσμοί αυτοί ενώνουν τους ανθρώπους και δημιουργούν τα λεγόμενα συστήματα συγγένειας.

Οικογένεια=Γάμος

- Στην Κοινωνιολογία της Οικογένειας, ο γάμος θεωρούνταν μέχρι πρόσφατα το ουσιώδες στοιχείο της έννοιας της οικογένειας και της συγγένειας.
- Βέβαια συνεχίζει ο γάμος να αποτελεί στοιχείο δημιουργίας οικογένειας, δεν είναι όμως προϋπόθεση αφού, οι οικογένειες που συμβιώνουν χωρίς γάμο, οι μονογονεϊκές, ομόφυλες οικογένειες και άλλα σχήματα οργάνωσης της ιδιωτικής ζωής δεν θεωρούνται σήμερα «ατελείς οικογένειες».

Οικογένεια: ένα πλέγμα διαπροσωπικών σχέσεων

- Ο όρος «**οικογένεια**» δεν παραπέμπει μόνο στον τρόπο με τον οποίο είναι οργανωμένο ένα νοικοκυριό, αλλά παραπέμπει και σε μια μονάδα δρώντων υποκειμένων, **σε ένα πλέγμα σχέσεων, σε ένα πλέγμα διαπροσωπικών σχέσεων.**
- Με τον όρο «**οικογένεια**» αποδίδουμε τόσο αυτό που αποκαλούμε «**οικογενειακό νοικοκυριό**», όσο και ένα πλέγμα διαπροσωπικών σχέσεων.
- Συχνά οι όροι «**οικογένεια**» και «**συγγένεια**» χρησιμοποιούνται ως συνώνυμοι.
- Η κοινωνιολογική έρευνα έχει επικεντρωθεί περισσότερο στις σχέσεις και λιγότερο στο θέμα της συγγένειας και των συγγενικών σχέσεων .
- Η μελέτη της συγγένειας και τα συστήματα συγγένειας αποτελούν πρωτίστως πεδίο έρευνας της Ανθρωπολογίας.

-
- Οι οικογενειακές/συγγενικές σχέσεις δεν αναφέρονται μόνο σε σχέσεις συγγένειας αλλά σε προσωπικές συναισθηματικές μεταξύ των μελών της οικογένειας.
  - Αναφέρονται σε σχέσεις μεταξύ συζύγων, μεταξύ γονέων παιδιών, μεταξύ αδελφών, μεταξύ παιδιών και παππούδων/γιαγιάδων.
  - Παρά τον ιδιωτικό τους χαρακτήρα, η δημιουργία τους δεν είναι απόλυτα προσωπική ιδιωτική υπόθεση αλλά προσδιορίζεται από κοινωνικές δεσμεύσεις και κανόνες.

ΣΥΓΓΕΝΕΙΑ: μορφή οργάνωσης των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων

- Η συγγένεια αποτελεί πρωταρχικής σημασίας «μορφή οργάνωσης των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων» σε όλες τις εποχές που διαθέτουμε στοιχεία.
- Είναι ένα σύνθετο και δυναμικό σύστημα διάδρασης ιδιαίτερα σημαντικό για την ανάπτυξη των μελών της οικογένειας.
- Σύμφωνα με τον **Murdock** (1949, 91-92) η ιδιαιτερότητα της συγγένειας βρίσκεται στο γεγονός ότι ,σε αντίθεση με την οικογένεια, δεν αποτελεί ούτε κοινωνική ομάδα ούτε μια συνάθροιση ατόμων αλλά ένα **«δομημένο σύστημα σχέσεων»** στο οποίο τα υποκείμενα συνδέονται το ένα με το άλλο με πολύπλοκους και διακλαδιζόμενους δεσμούς .

Περιεχόμενο συστήματος συγγένειας

- Το περιεχόμενο του συστήματος συγγένειας μεταβάλλεται ακολουθώντας τις μεταβολές που συντελούνται στην κοινωνία και στη μορφή της οικογένειας.
- Αυτό το σύστημα διάδρασης στις παραδοσιακές κοινωνίες και οικογένειες είχε ως βασικά χαρακτηριστικά έννοιες όπως: «**εξουσία**», «**αφοσίωση**», «**φροντίδα για τους άλλους**», «**υποστήριξη**», «**αλληλεγγύη**», «**θυσία**».
- Σήμερα κυριαρχούν οι έννοιες όπως «**χειραφέτηση**», «**αυτοπραγμάτωση**», «**αυτονομία**», «**ευτυχία**».
- Για τον E. Durkheim η συγγένεια αποτελεί «**κοινωνική πραγματικότητα**», η οποία δεν ρυθμίζει μόνο μια σειρά από ουσιαστικής σημασίας τομείς της κοινωνικής δραστηριότητας, αλλά ρυθμίζει και τις σχέσεις ανάμεσα στις γενιές και τα βιολογικά φύλα, ανάμεσα στις συλλογικότητες και τα άτομα, ανάμεσα στους ανθρώπους και τα υλικά πράγματα.

συγγένεια: κάτι το αντικειμενικό και όχι επιλέξιμο

- Η θέση του E.D. είναι ότι **η συγγένεια είναι κάτι το αντικειμενικό και όχι επιλέξιμο.**
- Δεν είναι δηλαδή «**αντικείμενο**» για να το επιλέξεις, όπως αναφέρει ο Gary Lee (1985). Αυτό βέβαια θα μπορούσε να ισχύει μόνο για τη μια διάσταση της συγγένειας, τη βιολογική. Κάποιος δεν μπορεί να επιλέξει τους γονείς του ή τους συγγενείς των γονιών του.
- Η διάσταση αυτή της συγγένειας είναι πράγματι αντικειμενική και δεν μπορεί να μεταβληθεί ακόμη και αν κάποιος δεν επικοινωνήσει ποτέ με τους συγγενείς του.

η κοινωνική διάσταση της συγγένειας

- Η άλλη διάσταση της συγγένειας, **η καθαρά κοινωνική, μπορεί να είναι υποκειμενική**, με την έννοια ότι η συχνότητα και το είδος της επικοινωνίας με τους συγγενείς τα προσδιορίζει το υποκείμενο.
- Δηλαδή, κάποιος επικοινωνεί και δημιουργεί σχέσεις με κάποιους συγγενείς γιατί το επιθυμεί, γιατί προτιμά τη συντροφιά συγκεκριμένων ανθρώπων, ακριβώς όπως συμβαίνει με μη συγγενικά πρόσωπα , με φίλους.
- Η συγγένεια αποτελεί ένα σύστημα σχέσεων ισχύος, εξάρτησης και αλληλεγγύης.
- Προσδιορίζει τις κοινωνικές θέσεις και σχέσεις, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα όσων εμπλέκονται στο συγκεκριμένο σύστημα.

-
- Όπως υποστηρίζει ο David Schneider (1980) **τα συστήματα συγγένειας έχουν κοινωνικό χαρακτήρα και επιτελούν κοινωνικές λειτουργίες.** Με την έννοια αυτή προσδιορίζονται ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της κοινωνίας στην οποία διαμορφώνονται και την αποστολή που έχουν σε αυτές τις κοινωνίες.
  - Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι ορισμού της καταγωγής του ατόμου και προσδιορισμού των συγγενών του, ανάλογα με τον τρόπο που είναι δομημένη και λειτουργεί κάθε κοινωνία.

Λειτουργίες της συγγένειας

- ❖ Οι συγγενικές σχέσεις επιτελούν λειτουργίες, **οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές, συναισθηματικές.**
- ❖ Συγγενικά δίκτυα επιτελούσαν από την εποχή του Μεσαίωνα σημαντικές οικονομικές και πολιτικές ενώσεις ολοκλήρων περιοχών επηρεάζοντας άμεσα ή έμμεσα τη διοίκηση και την κεντρική πολιτική σκηνή.
- ❖ Με τον όρο «**κοινωνικές λειτουργίες της συγγένειας**» εννοούνται εκείνες οι λειτουργίες που δεν εμπίπτουν στις πολιτικές και οικονομικές.
- ❖ Οι «**κοινωνικές/συναισθηματικές λειτουργίες της συγγένειας**» πολλές φορές αποκτούν χαρακτήρα υποστήριξης και βοήθειας για την επιβίωση στα χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα και σε περιόδους κρίσης.
- ❖ Αποτελούν ακόμη και σήμερα ένα σημαντικό στοιχείο προστασίας και φροντίδας των μελών της όταν το κοινωνικό κράτος είναι ανύπαρκτο ή λειτουργεί υποτυπωδώς .
- ❖ Τα συγγενικά δίκτυα αποτελούν σημαντικούς παράγοντες κοινωνικής συνοχής (όπως υποστήριξη άνεργων μελών, εξαρτημένων μελών, φροντίδα μικρών παιδιών από παππούδες -γιαγιάδες, κλπ.

Είδη συγγένειας

- Οι συγγενικοί δεσμοί δημιουργούνται **είτε με τη γέννηση είτε με τη σύναψη γάμου**.
- Όταν κάποιος παντρεύεται δημιουργεί σχέση όχι μόνο με το πρόσωπο που τελεί γάμο αλλά και με μια σειρά από άτομα στη οικογένεια (στενή ή ευρύτερη) του συγκεκριμένου ατόμου.
- Στην περίπτωση αυτή δεν συνδέονται μόνο καθένας από το ζευγάρι με τα μέλη της οικογένειας του άλλου αλλά και τα μέλη των δυο οικογενειών. Έτσι με το γάμο προκύπτουν μια σειρά από σχέσεις, οι λεγόμενες **σχέσεις εξ αγχιστείας**.
- **Οι σχέσεις εξ αίματος (αιματοσυγγένεια)** συνδέουν άτομα με τον ίδιο γεννήτορα.
- **Οι εξ αίματος συγγένειες** διακρίνονται **σε ευθείς και πλάγιες**.
- **Συγγενείς εξ αίματος σε ευθεία γραμμή** είναι πρόσωπα που το ένα κατάγεται από το άλλο (ανιόντες και κατιόντες συγγενείς δηλ. γονείς και παιδιά).
- **Συγγενείς εξ αίματος σε πλάγια γραμμή** είναι τα πρόσωπα που κατάγονται από τον ίδιο ανιόντα (π.χ. τα αδέρφια).

Είδη συγγένειας

➤ Διακρίνονται δυο είδη προσδιορισμού της καταγωγής των μελών μιας κοινωνίας με βάση τους οποίους ορίζεται η συγγένεια και τα οποία πραγματεύεται η Κοινωνική Ανθρωπολογία:

1. Η μονογραμμική καταγωγή (unilinear descent) και

2. Η αδιαφοροποίητη καταγωγή (cognatic descent)

- Στη μονογραμμική καταγωγή τα πρόσωπα συνδέονται με ευθύγραμμη αιματοσυγγένεια με έναν από τους δυο γονείς (π.χ. πατέρας-παιδιά, μητέρα-παιδιά).
- Όταν η καταγωγή ορίζεται από τον πατέρα και τους άρρενες συγγενείς του η καταγωγή είναι **πατρογραμμική (patrilinear)** και όλοι άνδρες και γυναίκες ανήκουν στη συγγενική ομάδα του πατέρα.
- Αντίθετα, όταν ορίζεται από την μητέρα και τις γυναίκες συγγενείς η καταγωγή είναι **μητρογραμμική (matrilinear)** και τα άτομα προσδιορίζουν την καταγωγή τους από τη μητέρα τους και τις γυναίκες συγγενείς.

Είδη συγγένειας / Διάκριση των συγγενών

- Στην **αδιαφοροποίητη καταγωγή** η συγγένεια προσδιορίζεται και από τους δυο γονείς και τους προγόνους τους και παρουσιάζεται με διάφορες παραλλαγές, **όπως διλπογραμμική (bilinear), η αμφιγραμμική (ambilinear/parallel) και η αμφιπλευρική (bilateral) .**
- Στις δυτικές κοινωνίες, η καταγωγή προσδιορίζεται με το **αμφιπλευρικό** σύστημα
- Πέρα από τον τρόπο προσδιορισμού του χαρακτήρα και των βαθμών συγγένειας, ο ίδιος γάμος και ειδικότερα **η εξωγαμία** θέτει και μια διάκριση του είδους.
- Δηλαδή μια διάκριση ανάμεσα στο «**εμείς**» ή «**τους δικούς μας ανθρώπους**» και στο «**εσείς**» ή τους «**διαφορετικούς ανθρώπους**».
- Στην ομάδα του «εμείς» τα άτομα θεωρούν τον εαυτό τους «ιδίου είδους», στοιχείο που κατά τον Sahlins (2014) αποτελεί το λόγο απαγόρευσης γάμων μεταξύ τους
- Εκτός από τις συγγενικές σχέσεις που δημιουργούνται με το γάμο και τη γέννηση υπάρχουν και εκείνες που έχουν το χαρακτήρα της κοινωνικής σύμβασης, όπως π.χ. η «**ψευδοσυγγένεια**», η «**υιοθεσία**», ή η «**αναδοχή**».

Πνευματική συγγένεια

- Ένα ιδιαίτερο είδος συγγένειας είναι η «**πνευματική συγγένεια**» που εμπεριέχει άλλους όρους όπως «**τεχνητές συγγένειες**», «**ευέλικτες συγγένειες**». Πρόκειται κυρίως για συγγενικές σχέσεις που έχουν πρωτίστως θρησκευτική διάσταση (π.χ. βάπτιση, γάμος).
- “Όπως και για τους συγγενείς εξ αίματος έτσι και για την πνευματική συγγένεια ίσχυε από τον Μεσαίωνα η απαγόρευση γάμων μεταξύ τους.
- Ωστόσο αυτή η απαγόρευση ίσχυε και σε ορισμένες ανατολικές θρησκείες (π.χ. Ισλαμ).

Ερμηνείες για τη διαμόρφωση της συγγένειας

- Σύμφωνα με τους Kingley, Davis και Warner (1937) η συγγένεια είναι μια έννοια που συνδέεται με δυο φαινόμενα: από τη μια μεριά αναφέρεται σε μια σταθερά βιολογική δομή και από την άλλη σε ένα μεταβαλλόμενο κοινωνικό πρότυπο το οποίο εδράζεται στη βιολογική δομή.
- Ειδικότερα οι Davis και Warner ορίζουν τη συγγένεια «ως κοινωνικές σχέσεις που βασίζονται σε δεσμούς αίματος» (μέσω της γέννησης).
- Αυτό ισχύει και για τις σχέσεις εξ αγχιστείας επειδή το ζευγάρι παρότι δεν έχει αναγνωρισμένους κοινούς προγόνους, εντούτοις συνδέεται μέσω αίματος των κοινών του προγόνων.

Ερμηνείες για τη διαμόρφωση της συγγένειας

- Το ερώτημα που πάντα ανακύπτει όταν κανείς προσεγγίζει το θέμα των συγγενικών σχέσεων είναι, αν στη διαμόρφωση τους υπερισχύουν στοιχεία βιολογικά ή πρότυπα αλληλεπίδρασης στην οικογένεια που έχουν διαμορφωθεί πολιτισμικά.
- Αν δηλαδή υπερισχύουν κοινωνιο-βιολογικοί ή οι κοινωνιο-πολιτισμικοί παράγοντες.
- Υπάρχουν πολλές προσεγγίσεις και ερμηνείες για τη διαμόρφωση της συγγένειας, οι πιο σημαντικές είναι 3 που ακολουθούν.

1^η . Κοινωνιοβιολογία

- Η πρώτη ερμηνεία έχει τις ρίζες στην **Κοινωνιοβιολογία** που υποστηρίζει ότι η ανθρώπινη συμπεριφορά μπορεί να προσδιορίζεται από τα γονίδια.
- Η συμπεριφορά αυτή θεωρείται μια **γενετικά προσδιορισμένη συμπεριφορά** η οποία προέρχεται από το νόμο της φυσικής επιλογής.
- Σύμφωνα με τη θεωρία των Hamilton και Williams που εισήγαγαν τον όρο **της εγκλείουσας αρμοστικότητας (inclusive fitness)** ή απλώς θα λέγαμε της γενετικής καταλληλότητας σύμφωνα με την οποία, το άτομο μεταφέρει ένα ποσοστό γονιδίων με άμεσο τρόπο στην επόμενη γενιά μέσω των απογόνων που αποκτά και με έμμεσο τρόπο μέσω των γονιδίων που μοιράζεται με τους συγγενείς εξ αίματος.
- Η **γενετική αρμοστικότητα/καταλληλότητα** χαρακτηρίζεται από στοιχεία όπως αυξημένη επιβίωση του ατόμου και αυξημένη αναπαραγωγή του, ενισχυμένη επιβίωση των συγγενών που διαθέτουν τα ίδια γονίδια.
- Η **αρμοστικότητα** δεν αναφέρεται μόνο σε αποτελεσματικούς τρόπους δράσης σε διαφορετικές κοινωνικές καταστάσεις αλλά και σε πράξεις αλτρουισμού.

2^η . Εθνολογία και Κοινωνική Ανθρωπολογία

- Η δεύτερη ερμηνεία εδράζεται στην Εθνολογία και την Κοινωνική Ανθρωπολογία που προσπαθούν να απαντήσουν στο ερώτημα σε ποιο βαθμό τα πολιτισμικά πλαίσια και πρότυπα ρυθμίζουν τους συγγενικούς δεσμούς και τις συγγενικές σχέσεις.
- Ήδη από το 1924 ο Rivers σημείωνε ότι οι δεσμοί εξ αίματος είναι ανεπαρκείς για να ορίσει κανείς τη συγγένεια δεδομένου το στοιχείο αυτό .δεν έχει ισχυ στις περιπτώσεις υιοθεσίας.
- Τι γίνεται σε περίπτωση υιοθεσίας; Όπου η μητρότητα και η πατρότητα δεν εξαρτώνται από τη βιολογική αναπαραγωγή αλλά από την κοινωνική σύμβαση.
- Όπως ο Durkheim έτσι και ο **Shneider αντιλαμβάνεται τη συγγένεια ως «πράγμα»** μια αναλυτική κατηγορία χωρίς να αρνείται την πιθανότητα να υπάρχουν πολιτισμικά προσδιορισμένες σχέσεις ενός ατόμου με ένα άλλο.

Ο Schneider αντιλαμβάνεται τη συγγένεια ως μη αντικείμενο

ο Schneider (1984: 185) σημειώνει:

«η συγγένεια θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μια μονάδα και ένα πράγμα. Είναι πλέον καιρός να αντιμετωπίσουμε το γεγονός ότι η ίδια η έννοια της συγγένειας, όπως αυτή της οικονομίας και της θρησκείας ή της πολιτικής είναι ουσιαστικά απροσδιόριστη και κενή περιεχομένου. Είναι μια αναλυτική κατηγορία, η οποία φαίνεται να μη δικαιολογείται, ακόμη και ως τέτοια.....»

3^η Sahlins : Αποσύνδεση της συγγένειας από τη βιολογία

- Ο Marshall Sahlins (2013) στο βιβλίο του με τίτλο *‘What kinship is –and is not-* ανέτρεψε εντελώς τα δεδομένα αποσυνδέοντας τη συγγένεια τόσο από τη γενεαλογία όσο και από την αγχιστεία αφού τη χαρακτηρίζει «**αμοιβαιότητα της ύπαρξης**»/*mutuality of being*.
- Για τον Sahlins ο πολιτισμός είναι αυτός που καθοδηγεί και τη βιολογική εξέλιξη και έτσι καταργεί κάθε σχέση της συγγένειας με τη βιολογία.
- Ένα σύστημα συγγένειας είναι «**ένα σύνολο διυποκειμενικών συμμετοχών**» ή με άλλα λόγια «**ένα δίκτυο αμοιβαιοτήτων ύπαρξης**».
- Αν οι συγγενείς είναι μέλη οι μεν των δε, η ύπαρξη είναι αμοιβαία και το διαπροσωπικό βίωμα διαχέεται μεταξύ των μελών μιας συγγενικής ομάδας: για το Sahlins **η συγγένεια είναι κουλτούρα και όχι βιολογία**.

Διάκριση μεταξύ «βιολογικής» και «κοινωνικής» συγγένειας

- Η διάκριση μεταξύ «βιολογικής» και «κοινωνικής» συγγένειας αποτέλεσε αντικείμενο μιας σημαντικής έρευνας της (Casten, 2000) σε υιοθετημένους ενήλικες, οι οποίοι κάποια στιγμή της ζωής τους προσπάθησαν να έλθουν σε επαφή με τους βιολογικούς τους γονείς.
- Σε πολλές περιπτώσεις οι υιοθετημένοι ενήλικες όταν συναντήθηκαν με τις «βιολογικές» μητέρες τις αντιμετώπισαν σαν κάτι εντελώς ξένο.
- Ο σημαντικός παράγοντας για τις συγγενικές σχέσεις είναι ο «χρόνος», η διάρκεια που κάποιος συνυπάρχει με τον άλλο. Χωρίς αυτόν τον παράγοντα, οι βιολογικοί γονείς παραμένουν ξένοι.

Οι συγγενικές σχέσεις ως προϊόντα στρατηγικής: Bourdieu

- Για τον **Bourdieu** οι σχέσεις που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της ομάδας των συγγενών δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να αποδοθούν μόνο στη γενεαλογία.
- Για την κατανόηση τους πρέπει να ληφθεί υπόψη οι λειτουργίες που επιτελούν οι συγγενικές σχέσεις, οι πρακτικές που παράγουν και αναπαράγουν αυτές οι σχέσεις.
- Κατά τον **Bourdieu** η συγγένεια είναι ένα φαινόμενο με **δυο διαστάσεις**: α) **η επίσημη**, η δεδομένη γενεαλογική και από την άλλη β) **η ανεπίσημη**, μια περισσότερο πρακτική, καθημερινή διάσταση, η οποία προσδιορίζεται περισσότερο από τα υποκείμενα που εμπλέκονται στη συγγενική σχέση και τις περιστάσεις μέσα στις οποίες αυτή η σχέση εκφράζεται.
- Σύμφωνα με τον **Bourdieu** οι συγγενικές σχέσεις τόσο εξ αίματος τόσο και εξ αγχιστείας συντηρούνται μόνο στη βάση μιας στρατηγικής που στόχο έχει την ικανοποίηση ζωτικής σημασίας αναγκών (υλικών, συμβολικών).

Οι γαμήλιες στρατηγικές και πρακτικές

- Ο Β. αναλύει την έννοια της στρατηγικής με παραδείγματα γαμήλιων πρακτικών.
- Όπως παρατηρεί, η διατήρηση της ακεραιότητας της περιουσίας εξασφαλίζεται με την εκχώρηση της, στον πρωτότοκο γιό.
- Παράλληλα με την προσδοκία κληρονομησης του οίκου, εξασφαλίζεται και η υποταγή του πρωτοτόκου στα συμφέροντα και στις ανάγκες της οικογένειας. Αυτό είναι το τίμημα που πληρώνει ο πρωτότοκος.
- Η σύναψη γάμων όμως, συνεπάγεται τόσο στη εισδοχή νέων μελών όσο και στη αποχώρηση ορισμένων.
- Ο γάμος εντάσσεται λοιπόν στο πλαίσιο της στρατηγικής της διατήρησης της ακεραιότητας της πατρογονικής περιουσίας ώστε να μη τη θέσουν σε κίνδυνο, και παράλληλα να διασφαλίσουν την ανδρική κυριότητα επ' αυτής.
- Οι γαμήλιες στρατηγικές συγκροτούν ένα ιδιότυπο σύστημα σχέσεων με βιολογικές, κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και πολιτισμικές διαστάσεις.
- Ο πρωτότοκος γιός έπρεπε να συνάψει ένα «καλό γάμο» που θα έφερνε στην οικογένεια κεφάλαιο ικανό που θα ενίσχυε παράλληλα και το συμβολικό κεφάλαιο και θα μπορούσε έτσι να αποζημιώσει τα μέλη (τα μικρότερα άρρενα μέλη) που παραιτούνταν από την περιουσία.

Κοινωνικό κεφάλαιο

- Τόσο και παλαιότερα όσο και στη σύγχρονη κοινωνία το να ανήκει κάποιος σε μια συγγενική ομάδα επηρεάζει την κοινωνική του θέση, είτε θετικά είτε αρνητικά ανάλογα με το κύρος της οικογένειας στην κοινωνία.
- Ένα συγγενικό δίκτυο με σημαίνοντες συγγενείς αποτελεί πάντα ένα σημαντικό κοινωνικό κεφάλαιο.
- Αυτό δεν σημαίνει ότι οι συγγενικές σχέσεις έχουν μόνο θετικές πτυχές.
- Είναι γνωστές οι συγκρούσεις μεταξύ συγγενών, οι προσβολές, οι εξαπατήσεις και άλλες εκδηλώσεις βίας που έχουν σαν αφετηρία κυρίως , οικονομικά ή κληρονομικά ζητήματα.

Συγγενικές σχέσεις στο νέο κοινωνικό περιβάλλον

- Με την εδραίωση της αστικής οικογένειας –πυρήνα, οι συγγενικές σχέσεις άρχισαν να χάνουν τη σημασία που είχαν στην παραδοσιακή κοινωνία αφού η οικογένεια περιορίστηκε στον πολύ στενό κύκλο συγγενών οι οποίοι συμβιούσαν κάτω από την ίδια στέγη.
- Κατά τη σύγχρονη περίοδο τα νέα σχήματα οικογένειας που δημιουργούνται ως απόρροια των νέων αντιλήψεων χαρακτηρίζονται από σημαντικό βαθμό ελευθερίας όχι μόνο στη μορφή αλλά και στη λειτουργία τους .
- Οι νέες μορφές οικογένειας (ομόφυλα ζευγάρια, μόνοι γονείς κλπ) έχουν λιγότερη επικοινωνία με τους στενούς συγγενείς απ'ότι οι κλασικές οικογένειες (ετερόφυλο ζευγάρι με παιδί).

Συγγένεια: κοινωνική κατασκευή

- Το άτομο σήμερα προσπαθεί να αποδεσμευτεί από σχήματα που περιορίζουν την ελευθερία του και να έχει τη δυνατότητα επιλογής σε όλο και περισσότερα ζητήματα.
- Οι σχέσεις και η επικοινωνία με ένα ευρύ κύκλο συγγενών από υποχρέωση είναι κάτι στο οποίο ο σημερινός άνθρωπος δεν μπορεί να ανταποκριθεί λόγω των ρυθμών ζωής, αλλά και λόγω μιας συγκεκριμένης αντίληψης για τη ζωή και τις επιλογές του.
- Επομένως προσπαθεί από ένα πλήθος συγγενών να επιλέξει αυτούς με τους οποίους μπορεί να επικοινωνήσει καλύτερα ή από τη επικοινωνία αυτή να έχει κάποιο όφελος (όχι οπωσδήποτε οικονομική).
- Η συγγένεια γίνεται αντιληπτή ως «**κοινωνική κατασκευή**» .
- Η συρρίκνωση των συγγενικών σχέσεων αποτελεί απόρροια των νέων μορφών οργάνωσης της ιδιωτικής ζωής και προπαντός μιας άλλης αντίληψης για την οικογένεια και συνεπώς και της συγγένειας που το άτομο θέτει ως προτεραιότητες.

-
- Σχετικές έρευνες έχουν δείξει ότι τα άτομα που συμβιών και οι διαζευγμένοι που ζουν μόνοι έχουν χαμηλό δείκτη επικοινωνίας με κοντινούς συγγενείς.
  - Επιπλέον οι εξελίξεις στη Βιοϊατρική (υποβοηθούμενη γονιμότητα, παρένθετη μητρότητα), υπονομεύουν την κλασική αντίληψη για την οικογένεια και τη συγγένεια.
  - Ο θεσμός της παρένθετης μητρότητας, η εξωσωματική γονιμοποίηση, οδηγούν υποχρεωτικά στην αναθεώρηση των εννοιών όπως, «**σύλληψη, γεννήτορας, γενεαλογία**».
  - Τόσο η οικογένεια όσο και η συγγένεια έχουν ιατροκοποιηθεί, γεγονός που θέτει σε αμφισβήτηση τις παραδοχές για τη βιολογική αλλά και την κοινωνική/πολιτισμική τους προέλευση και συγκρότηση.

«θηλυκοποίηση» των συγγενικών σχέσεων στη σύγχρονη αστική κοινωνία

- Η πολιτεία και το κοινωνικό κράτος εκμηδένισε σχεδόν το ρόλο των συγγενών και τη σημασία τους ως υποστηρικτών της οικογενειακής ομάδας.
- Αλλά και οι συγγενικές σχέσεις που έχουν διατηρηθεί, είναι περισσότερο μητροκεντρικές.
- Παρατηρείται «**θηλυκοποίηση**» των συγγενικών σχέσεων λόγω του ρόλου της γυναίκας σε αυτές.
- Η **γυναίκα είναι αυτή που καλλιεργεί** και συντηρεί τις επαφές με τους συγγενείς της δικής της πλευράς.

Γερμανική επανάσταση στο οικογενειακό δίκαιο: **Επιλεκτική Συγγένεια**

- Η κοινωνία μας γίνεται ολοένα πιο ποικιλόμορφη. Η Γερμανία θέλει να διορθώσει την αναχρονιστική νομοθεσία και να την προσαρμόσει στα δεδομένα του 21^{ου} αιώνα
- Η μεταρρυθμιστική τομή που προωθούν οι Φιλελεύθεροι του γερμανικού κυβερνητικού συνασπισμού θεσμοθετεί **την Επιλεκτική Συγγένεια** και διευρύνει τα όρια της οικογένειας.
- Κάθε πολίτης θα μπορεί να «αναβαθμίζει» μια φιλική σχέση σε συγγενική. Δηλαδή των δεσμών που δεν εντάσσονται στο πλαίσιο ενός ζευγαριού ή κάποιας συγγενικής σχέσης **και θα αναγνωρίζεται νομικά.**

Επιλεκτική Συγγένεια

- Η σύμβαση θα μπορεί να συναφθεί με δυο ή τρια μέλη και δεν αποτελεί προϋπόθεση η συγκατοίκηση ή η συμβίωση.
- Θα συνάπτεται και θα λύεται μη γραφειοκρατικά μέσω του Ληξιαρχείου.
- Θα πρέπει φυσικά να διευκρινιστούν και να ρυθμιστούν μια σειρά από άλλα ζητήματα (οικονομικά, κληρονομικά κλπ).

Ο Φιλελεύθερος υπουργός Δικαιοσύνης Μάρκο Μπούσμαν θέλει να εφαρμόσει τη μεταρρύθμιση-τομή στο οικογενειακό δίκαιο της Γερμανίας

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΓΕΡΑΝΤΩΝΗ

«Η κοινωνία μας γίνεται ολοένα και πιο ποικιλομορφή. Αλλά ευτυχώς, ένα πράγμα παραμένει το ίδιο. Οι άνθρωποι θέλουν να αναλαμβάνουν ο ένας την ευθύνη για τον άλλον. Ένα φιλελεύθερο νομικό σύστημα πρέπει να σέβεται αυτή την επιθυμία και να παρέχει το νομικό πλαίσιο ώστε οι άνθρωποι να μπορούν να εφαρμόζουν τις ιδέες τους για μια καλή κοινή ζωή». Με τη δήλωσή του αυτή στην εφημερίδα «Die Welt», ο Φιλελεύθερος υπουργός Δικαιοσύνης Μάρκο Μπούσμαν περιγράφει το σκεπτικό του νέου νομικού πλαισίου στη Γερμανία που θα ελαστικοποιήσει την αναγνώριση της ετεροφυλικής συγγένειας, δηλαδή θεσμών που δεν εντάσσονται στο πλαίσιο της σχέσης ενός ζευγαριού ή συγγενικής σχέσης.

Διόρθωση ενός ανακρονισμού:

Αντίστοιχο αίτημα είχε υποβάλει επίσης η ομοσπονδία των κομμουνιστών (DKP) στην ομοσπονδία των σοσιαλιστών (DGB) στην ομοσπονδία των...

Γερμανική επανάσταση στο οικογενειακό δίκαιο

Η μεταρρύθμιση-τομή που προωθούν οι Φιλελεύθεροι του γερμανικού κυβερνητικού συνασπισμού θεσμοθετεί τη δυνατότητα της **επιλεκτικής συγγένειας** και διευρύνει τα όρια της οικογενειακής ένωσης, πράγμα που μπορεί να «αναβαθμίζει» μια φιλική σχέση σε συγγενική

θετεί παιδιά ούτε να ασκεί από κοινού την επιμέλεια των παιδιών που εισάγονται στην κοινότητα».

Αντιβρούν οι Χριστιανοδημοκράτες

Υποστηρικτές της μεταρρύθμισης θεωρούν ότι πέτυχαν το ότι θα καταστήσει την καθημερινή ζωή πιο εύκολη για πολλούς ανθρώπους, θα διευκολύνει τα όρια της οικογένειας και πως κάτι τέτοιο αξίζει να ενταχθεί στον αξιωματικό κώδικα μιας σύγχρονης δημοτικής κοινωνίας. Όμως οι επικριτές της, και δη οι συντηρητικά Χριστιανοδημοκρατικό κόμμα CDU - CSU, υποστηρίζουν ότι η πλειονότητα των ζευγαριών που η πλειονότητα εθιμοτυπικά φιλοδοξεί να καλύψει, δεν άσπασε το οικογενειακό δίκαιο και πως μπορούν κάλλιστα να διευθετηθούν με άλλες προτάσεις όπως οικογενειακό δίκαιο. «Το Φρανκφούρτη όμως αναφέρεται ο καθηγητής συνταγματικής επιστήμης με τον τρόπο στον που θεωρώ πιο γρήγορο, ο οποίος προσπαθείται ιδιαίτερα από το Σύνταγμα ανοίγοντας...»